

Полторак А.В.,

старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти,

Штайнер Т. В.,

студентка V курсу художньо-графічного факультету
Державного закладу «Південноукраїнського національного
педагогічного університету імені К.Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОЧНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КРЕСЛЕННЯ

Для реалізації проблемної теми «розвиток технічного мислення учнів з метою підвищення якості освіти» необхідно вдосконалювати традиційно існуючий навчально-виховний процес уроку креслення, поліпшити змістовну і процесуальну сторони навчання. Законом «Про освіту» України затверджено принцип варіативності у виборі форм, методів, технологій навчання, що дозволяє нам, використовувати найбільш оптимальний, на наш погляд, варіант, конструювати педагогічний процес за будь-якої моделі.

Сучасна педагогіка має великим спектром технологій. Цікавлячись різновидом технології блочно-модульного навчання: «Блочний підхід до організації навчально-виховного процесу з використанням методу «занурення» в навчальний предмет». Цю педагогічну технологію рекомендує доктор педагогічних наук, професор Г.В. Серкутьєв. Взявши за основу цю технологію, розробляються навчально-методичні блоки для викладання креслення по машинобудівних спеціальностей. Навчальний блок має конструкцію, що включає теоретичні та практичні заняття однієї теми.

Кожен блок складається з різної кількості годин. Це залежить від годин, відведених на тему навчальною програмою. Метод «занурення» в навчальний предмет має таку систему

творчо-взаємозалежної, методично- грамотної діяльності викладача та учнів, коли все тижневе навантаження об'єднується в одне навчальне заняття. Традиційне заняття замінюється укрупненою навчальною одиницею, що дозволяє в концентрованому вигляді вивчити, закріпити і застосувати необхідний обсяг матеріалу. Необхідно, щоб після пояснення нового матеріалу обов'язково послідували етапи свідомого осмислення, сприйняття, а потім застосування (виконання системи вправ). На традиційному уроці для ефективної реалізації всіх етапів навчальної роботи часу недостатньо. Об'єднання кількох уроків в одне заняття створює умови для більш результативної роботи учнів і викладача.

Структура педагогічної діяльності в 4-годинному навчальному занятті відповідає структурним елементам процесу засвоєння знань: спогад, сприйняття, осмислення, закріплення і застосування (ВВОЗП).

Перший структурний компонент «спогад» реалізувати на навчальному занятті взаємозв'язок між знанням попереднього блоку. Так як одне заняття відокремлюється від іншого інтервалом в сім днів, і за такий тривалий проміжок часу учні можуть забути частину навчального матеріалу, тому заняття завжди починається з першого елемента дидактичної формули ВВОЗП – «спогад».

Структурний компонент педагогічної діяльності «сприйняття» пов'язаний з викладом і поясненням великого обсягу навчального матеріалу. Отже, його зміст має бути систематизовано, а елементи його між собою логічно взаємопов'язані. Основою для його систематизації служать не тільки окремі елементи досліджуваного, а й міжпредметні зв'язки. Тому відбір навчального на 4-годинний блок проводжу з урахуванням вимог створеної структурно-логічної схеми

вивчення предмета. У ній наочно показані об'єктивно існуючі міжпредметні зв'язки навчального матеріалу. До сприйняття нових знань підготовляю учнів послідовно – пропоную познайомитися з розгорнутим планом викладу матеріалу, а потім разом формулюємо мету. У кожного учня на столі лежить роздатковий матеріал.

Структурно – логічна схема, опорний конспект та робочий зошит. У процесі викладу нового матеріалу використовую презентації, індивідуальні слайди або перегляд відеофільмів. Слід підкреслити, що від цілеспрямованої організації сприйняття нового матеріалу, залежить успішна реалізація подальших елементів дидактичної формули ВВОЗП. Центральною ланкою процесу засвоєння є «осмислення». У міру того як учні починають глибоко розуміти зміст викладеного матеріалу, вони використовують ряд розумових операцій: порівняння, узагальнення, формування системи опорних понять і знань.

На цьому етапі учні працюють з опорними конспектами, блок-схемами, кресленнями, деталями, вузлами і з іншими матеріалами. Завдання викладача на даному етапі забезпечити учнів набором відповідних алгоритмів для виконання перерахованих вище операцій і відповідно для виконання завдань підвищеної складності, які збудовані на основі даних операцій. Засвоєння навчального матеріалу без «закріплення» практично неможливо.

При підготовці блоку слід добре продумати, що з пропонованого нового матеріалу учні повинні запам'ятати. Запам'ятовування має бути осмисленим, заснованим на розумінні, тоді воно буде повним, точним і міцним. Тому пропоную учням завдання, в ході виконання яких нові знання зв'язувалися б з ранніми отриманими знаннями.

Матеріали для закріплення відбираю в залежності від ступеня важливості для майбутньої професійної діяльності учнів. Знання, які учні не можуть використовувати на практиці, – формальні знання, незасвоєним. Тому при реалізації елемента «застосування» організую різнобічну практичну діяльність. Для цього розроблені диференційовані завдання – на конструювання, моделювання, на застосування різних способів перетворень і реконструкцій зображень.

Метод «занурення» в навчальний предмет завдяки достатній тривалості часу заняття надає можливість учням в спокійній діловій обстановці без психологічної напруги вивчити і глибоко вникнути в сенс запропонованих завдань, планувати свою роботу, правильно організувати виконання графічної роботи. Все це забезпечує ефективну реалізацію навчально-виховних і розвиваючих цілей.

Уроки креслення, звичайно, повинні бути оснащені наочністю – демонстраційної і роздавальної. На всіх етапах процесу засвоєння знань демонстрації площинні, об'ємні та графічні об'єкти, в тому числі виготовлені учнями. Комплексне методичне забезпечення предмета створює необмежені можливості для розвитку і вдосконалення творчості як викладача, так і учнів. При виконанні ескізів, робочих креслень, складальних креслень учням пропонуються реальні деталі, вузли і з'єднання. Значно допомагають процесу засвоєння знань екранні і технічні засоби (мультимедійні презентації та навчальні відео файли).

Навчальний матеріал, поданий у наочній формі, більш доступний для сприйняття, засвоюється легше і швидше. Застосування на уроках опорних конспектів і робочого зошита дає можливість раціонально використовувати час уроку,

активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, забезпечити їх самостійність у роботі.

- Побудова та організація навчального 4-х годинного блоку:
- 1 етап. Спогад. Повторення змісту навчального матеріалу минулого блоку. Підкреслюючи важливість досліджуваних понять, звертається увага на те, які опорні знання будуть використовуватися в наступному блоці (15 хв.)
  - 2 етап. Сприйняття. Послідовна підготовка учнів до вивчення нового матеріалу – формулювання цілей і плану майбутньої навчально-пізнавальної діяльності учнів. Виклад нового матеріалу (40 хв.)
  - 3 етап. Осмислення. Формування системи нових понять і знань із застосуванням опорного конспекту (15 хв.)
  - 4 етап. Закріплення та застосування. Закріплення навчального матеріалу з метою тривалого його збереження в пам'яті. Розв'язання нескладних графічних завдань із застосуванням робочого зошита (20 хв.)
  - 5 етап. Активне використання отримання знань на практиці. Використання графічних робіт і завдань на моделювання та конструювання (90 хв.)

Моніторинг застосування блочного підходу до організації навчально-виховного процесу на основі методу «занурення» в предмет дозволив визначити його ефективність за наступними показниками – знання програмного теоретичного матеріалу, графічна грамотність, вміння та навички у вирішенні завдань, вміння читати креслення.

Аналіз моніторингу показав, що в групах, що займаються за новою методикою, якість знань – 58,5%, рівень навченості – 4. У групах, що займаються за традиційною методикою, якість знань – 46%, рівень навченості – 3,8. Результати навчання із застосуванням нової технології вище результатів навчання за

традиційною методикою. Із загального числа опитаних 80% учнів відзначили, що метод «занурення» в предмет дійсно створює умови для більш результативної роботи. На уроці достатньо часу, щоб вивчити, закріпити теоретичний матеріал і приступити до виконання графічної роботи під керівництвом викладача. Є можливість планувати індивідуальний темп роботи.

Робота з реалізації проблемної теми дозволила відпрацювати певний досить ефективний алгоритм роботи, використовуючи блоковий підхід на основі методу «занурення» в предмет. І одночасно з цим вивела на нову проблему, яку необхідно вирішити в перспективі – питання спільного вивчення креслення та графічної системи з використанням технічної творчості, за допомогою якої можуть бути виконані електронні креслення та виготовитися на технічній творчості вироби по цим кресленням.

Необхідність додаткових годин для того, щоб освоїти графічну систему та виготовлення виробів за кресленнями. Однак цей час ні в якому разі не може бути виділено за рахунок годин, відведених на вивчення предмета «Креслення», яких і так зовсім недостатньо.

У зв'язку з сучасними завданнями освіти виникла необхідність перегляду змісту графічної та технологічної освіти учнів. Розробка її нового змісту слід розглядати як загально-педагогічну проблему, а в контексті з роботою з підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у системі безперервної освіти і як державне завдання.

Література

1. Архангельський С. І. «Навчальний процес у вищій школі, його закономірні основи і висновки. Навчально-методичний посібник» / М. : Вища шк., 1980 р. – 368 с.

2. Роберт І. В. «Сучасні інформаційні технології в освіті: дидактичні проблеми; перспективи використання» / М. : 1994 р. – 205 с.
3. Уваров А. Ю. «Нові інформаційні технології та реформа освіти» / Освіта: 1994 р., №3 – С. 3-14.
4. Шпур Г., Краузе Ф.-Л. «Автоматизоване проектування в машинобудуванні» / М. : Машинобудування, 1988 р. – 650 с.

Разінкіна О. М.,
викладач кафедри ужиткової творчості
та методики художнього навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна

СТИЛЬОВА ЕВОЛЮЦІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМИ МИСТЕЦТВА

Професія вчителя – одна з тих рідкісних професій, де особистість педагога, його досвід, характер, світогляд є інструментом професійної діяльності. «Я – інструмент свій», – говорив про сутність акторської професії великий російський актор Михайло Чехов. Ці слова повною мірою можна віднести до професії вчителя. Однак сьогодні ідейно проголошені принципи особистісно-орієнтованої, діалогової взаємодії з учнем, принципи навчання, побудовані на розвитку творчого, а не репродуктивного освоєння знань, досі не розроблені як практичний інструмент учителя.

У спеціалізованих мистецьких школах основна увага приділяється технології оволодіння засобами того чи іншого виду мистецтва і мало часу присвячують головному – розумінню психологічних механізмів виникнення художнього образу і вивченню мови різних видів мистецтва як семантичного